

**Fundusze
Europejskie**
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

PROGRAM NAUCZANIA
KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH

TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania
prawa jazdy kategorii C+E
w zakresie kwalifikacji

TDR.02. Organizacja przewozu środkami transportu drogowego
wyodrębnionej w zawodzie
technik transportu drogowego 311927

Branża: transport drogowy TDR

Autorzy:

mgr Robert Fleischer

mgr Grzegorz Grabski

mgr inż. Grzegorz Śliwiński

Recenzenci:

Recenzent 1: nauczyciel konsultant w zakresie kształcenia zawodowego dr hab. inż. Marcin Chrzan

Recenzent 2: przedstawiciel pracodawców właściwy dla danego zawodu dr Mirosław Żurek

Ekspert:

mgr Radosław Niemczewski

Polska Rama Kwalifikacji-4

Program opracowany we współpracy podmiotów z otoczenia społeczno-gospodarczego wskazanego we wniosku o powierzenie grantu na opracowanie modelowego kwalifikacyjnego kursu zawodowego (KKZ): Grajan Tour Transport Autokarowy.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

Oś priorytetowa II

Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Działanie 2.14. Rozwój narzędzi dla uczenia się przez całe życie

Konkurs nr POWR.02.14.00-IP.02-00-003/19

Opracowanie modelowych programów kwalifikacyjnych kursów zawodowych (kkz)

Warszawa 2021

Spis treści

PROGRAM NAUCZANIA KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E

1.	Wprowadzenie	4
2.	Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych	8
2.1.	Pogrupowanie efektów kształcenia	8
2.2.	Określenie liczby godzin na kształcenie zawodowe	15
2.3.	Plan kursu umiejętności zawodowych	17
3.	Cele kształcenia kursu umiejętności zawodowych	18
4.	Programy poszczególnych zajęć	19
4.1.	Program nauczania dla przedmiotu: Podstawy kierowania pojazdami w kategorii C+E	19
4.1.1	Cele ogólne przedmiotu	19
4.1.2	Cele szczegółowe przedmiotu	19
4.1.3	Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia	22
4.1.4	Procedury osiągnięcia celów kształcenia	24
4.1.5	Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika	28
5.	Ewaluacja programu kursu umiejętności zawodowych	30
6.	Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych	32
6.1.	Wykaz literatury	32
6.2.	Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych	36
7.	Sposób i forma zaliczenia kursu	37
8.	Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu zajęć	38

PROGRAM NAUCZANIA KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E

1. Wprowadzenie

Charakterystyka kursu umiejętności zawodowych

Kurs Umiejętności Zawodowych (dalej KUZ) to pozaszkolna forma kształcenia ustawicznego kierowana do osób dorosłych zainteresowanych uzyskiwaniem i uzupełnianiem wiedzy. KUZ jest prowadzony według programu nauczania uwzględniającego podstawę programową kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego w zakresie: jednej z części efektów kształcenia wyodrębnionych w ramach danej kwalifikacji albo efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich zawodów oraz wspólnych dla zawodów w ramach obszaru kształcenia stanowiących podbudowę do kształcenia w zawodzie lub grupie zawodów, albo efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich zawodów w zakresie organizacji pracy małych zespołów.

Minimalna liczba godzin kształcenia na kursie umiejętności zawodowych:

- w przypadku kształcenia w zakresie jednej z części efektów kształcenia wyodrębnionych w ramach danej kwalifikacji – jest równa minimalnej liczbie godzin kształcenia przewidzianej dla danej części efektów kształcenia, określonej w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego;
- w przypadku kształcenia w zakresie efektów kształcenia właściwych dla dodatkowych umiejętności zawodowych – jest równa minimalnej liczbie godzin kształcenia przewidzianych dla danej dodatkowej umiejętności zawodowej, określonej w przepisach prawa;
- w przypadku efektów wspólnych dla wszystkich zawodów wynosi 30 godzin.

Termin rozpoczęcia i zakończenia kursu ustala organizator kursu dostosowując go do potrzeb i możliwości uczestników kursu. Kurs umiejętności zawodowych (KUZ) może rozpocząć się w dowolnym momencie danego semestru. Termin zakończenia kursu wynika z komunikatu Dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i musi zakończyć się nie później niż na 6 tygodni przed pierwszym dniem terminu głównego egzaminu zawodowego.

Kurs umiejętności zawodowych kończy się zaliczeniem w formie ustalonej przez podmiot prowadzący kurs. Osoba, która uzyskała zaliczenie, otrzymuje zaświadczenie o ukończeniu kursu umiejętności zawodowych. Wzór zaświadczenia określa prawo. Osoba, która ukończyła KUZ i podejmuje kształcenie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym w obrębie tej samej kwalifikacji, może być zwalniana, na swój wniosek złożony podmiotowi prowadzącemu kwalifikacyjny kurs zawodowy, z zajęć dotyczących odpowiednio treści kształcenia lub efektów kształcenia zrealizowanych w dotychczasowym procesie kształcenia, o ile sposób organizacji kształcenia na kwalifikacyjnym kursie zawodowym umożliwia takie zwolnienie.

Kursy umiejętności zawodowych (dalej: KUZ) mogą być prowadzone przez:

- publiczne i niepubliczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, z wyjątkiem szkół artystycznych - w zakresie zawodów, w których kształcą, oraz w zakresie innych zawodów przypisanych do branż, do których należą zawody, w których kształci szkoła;

- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego.

Założenia programowe

Celem kształcenia zawodowego jest przygotowanie uczących się do życia w warunkach współczesnego świata, wykonywania pracy zawodowej i aktywnego funkcjonowania na zmieniającym się rynku pracy. Zadania wszystkich podmiotów prowadzących kształcenie zawodowe oraz sposób ich realizacji są uwarunkowane zmianami zachodzącymi w otoczeniu gospodarczo-społecznym, na które wpływają w szczególności: idea gospodarki opartej na wiedzy, globalizacja procesów gospodarczych i społecznych, rosnący udział handlu międzynarodowego, mobilność geograficzna i zawodowa, nowe techniki i technologie, a także wzrost oczekiwań pracodawców w zakresie poziomu wiedzy i umiejętności pracowników.

Branża transportu drogowego stanowi bardzo ważną dynamicznie rozwijający się sektor rynku pracy. W wyniku ciągłego rozwoju usług tej dziedziny nastąpił wzrost zapotrzebowania na wykwalifikowanych pracowników tej branży. Współczesny rynek i konsumenci posiadają wysokie wymagania i oczekują od pracownika tej branży znajomości ich potrzeb i tworzenia oferty adekwatnej do ich oczekiwań. Dla lepszego funkcjonowania absolwenta na rynku pracy zasadnym jest doskonalenie i zdobywanie dodatkowych uprawnień.

Instytucja prowadząca kształcenie zawodowe może również zaoferować słuchaczowi/uczestnikowi przygotowanie do nabycia dodatkowych uprawnień zawodowych w zakresie wybranych zawodów, dodatkowych umiejętności zawodowych lub kwalifikacji rynkowych funkcjonujących w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji.

Zadania podmiotów prowadzących kształcenie zawodowe oraz sposób ich realizacji są uwarunkowane zmianami zachodzącymi w otoczeniu gospodarczo-społecznym, na które wpływają w szczególności: nowe techniki i technologie, idea gospodarki opartej na wiedzy, globalizacja procesów gospodarczych i społecznych, rosnący udział handlu międzynarodowego, mobilność geograficzna i zawodowa, a także wzrost oczekiwań pracodawców w zakresie poziomu wiedzy i umiejętności pracowników.

Program nauczania kursu umiejętności zawodowych TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E uwzględnia aktualne trendy i stan wiedzy z zakresu podstaw transportu drogowego i odpowiada potrzebom rynku pracy.

Postęp mechaniczno-technologiczny kreuje potrzebę nabycia, wzbogacania kompetencji w aspekcie organizacji i nadzorowania procesów eksploatacyjnych w branży transportu drogowego, która rozszerza zakres działalności o nowe technologie, np. informatyczne, elektroniczne, komputerowe, procesów wytwórczych, ale również i zmian cywilizacyjnych. Cykliczne i systematyczne wdrażanie i zastosowanie nowoczesnych technologii jest niezbędnym warunkiem, aby współczesny absolwent kursu stał się konkurencyjny zarówno na rynku krajowym jak i zagranicznym.

Pracodawcy poszukują wykwalifikowanych pracowników, którzy posiadają udokumentowane kwalifikacje zawodowe. Program nauczania kursu umiejętności zawodowych TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E został tak skonstruowany, aby w oparciu o podstawę programową sprostać wymaganiom pracodawców oraz wyjść naprzeciw potrzebom rynku pracy w branży transportu drogowego. Program nauczania uwzględnia aktualny stan wiedzy o branży transportu drogowego i odpowiada potrzebom rynku pracy. Posiadanie formalnej kwalifikacji kursu umiejętności zawodowych TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E przez absolwentów kursu, umożliwi im szeroki rozwój prowadzonej działalności transportowej.

Realizacja procesu kształcenia w zakresie TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E wymaga wysoko wykwalifikowanej kadry prowadzących wyposażonych w kompetencje w zakresie obsługi sprzętu komputerowego i nowoczesnych urządzeń i programów stanowiących wyposażenie pracowni szkolnych oraz merytoryczną, uaktualnianą wiedzę dostosowaną do aktualnej podstawy programowej.

Powiązanie KUZ z jednostkami efektów kształcenia występującymi w podstawie programowej KKZ

Kurs Umiejętności Zawodowych (KUZ) jest prowadzony według programu nauczania uwzględniającego podstawę programową kształcenia w zawodach, w zakresie:

1. jednej części efektów kształcenia wyodrębnionych w ramach danej kwalifikacji lub:
2. efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich zawodów oraz wspólnych dla zawodów w ramach obszaru kształcenia stanowiących podbudowę do kształcenia w zawodzie lub grupie zawodów lub:
3. efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich zawodów w zakresie organizacji pracy małych zespołów.

Kurs Umiejętności Zawodowych (KUZ)

Kurs umiejętności zawodowych jest, podobnie jak kwalifikacyjny kurs zawodowy, prowadzony według programu nauczania uwzględniającego podstawę programową kształcenia w zawodach. Obejmuje on jednak tylko część tej podstawy. Nazwa kursu umiejętności zawodowych TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E jest zgodna z nazwą jednostki efektów kształcenia - TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E oraz opracowany program KUZ został wyodrębniony w oddzielnym pliku.

Osoba, która ukończyła kurs umiejętności zawodowych i podejmuje kształcenie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym, jest zwalniana z zajęć prowadzonych w ramach kursu umiejętności zawodowych, na swój wniosek, na podstawie przedłożonego zaświadczenia o ukończeniu tego kursu. Takie rozstrzygnięcie umożliwia stopniowe osiąganie efektów kształcenia realizowanych na kwalifikacyjnym kursie zawodowym poprzez uczenie się na krótszych kursach umiejętności zawodowych, przy czym gwarantuje się możliwość zaliczenia efektów tego kształcenia przy podejmowaniu dalszej nauki na kwalifikacyjnym kursie zawodowym. Jest to rozwiązanie wychodzące naprzeciw potrzebom osób dorosłych, podejmujących dalsze kształcenie lub doskonalenie zawodowe w trakcie pracy zawodowej. Nowy model kształcenia zawodowego wychodzi naprzeciw potrzebom osób dorosłych, podejmujących dalsze kształcenie lub doskonalenie zawodowe w trakcie pracy zawodowej. Umożliwia on również zwiększenie mobilności zawodowej osób dorosłych oraz szybsze reagowanie na potrzeby rynku pracy i gospodarki.

Struktura programu

- przedmiotowy,
- spiralny (zarówno wewnątrz przedmiotu, jak i w odniesieniu do pozostałych jednostek efektów kształcenia w obrębie kwalifikacji).

Charakterystyka programu

Program kursu umiejętności zawodowych w zakresie jednostki efektów kształcenia TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E, wyodrębnionej w kwalifikacji TDR.02. Organizacja przewozu środkami transportu drogowego dla zawodu technik transportu drogowego 311927 realizowanego w trybie dziennym stacjonarnym lub zaocznym.

Kurs umiejętności zawodowych w zakresie jednostki efektów kształcenia TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E może być realizowany w formie:

- iennej – nauka odbywa się przez 5 dni w tygodniu po min. 6 godzin dziennie (1 tydzień x 30 godz. (1 tydzień) = 30 godz.)
- stacjonarnej – nauka odbywa się 3 dni w tygodniu po min. 6 godzin dziennie (1,67 tydzień x 18 godz. (1 tydzień) = 30 godz.)
- zaocznej– minimum 3 tygodnie (minimum 65% z 30 godzin = 19.5 godzin) - nauka odbywa się co 2 tygodnie przez 2 dni, a w uzasadnionych przypadkach – co tydzień przez 2 dni po 10 godzin dziennie.

Program nauczania kursu umiejętności zawodowych TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E został opracowany do realizacji w formie:

- stacjonarnej – nauka odbywa się 3 dni w tygodniu po min. 6 godzin dziennie (1,67 tydzień x 18 godz. (1 tydzień) = 30 godz.)

Zajęcia są realizowane w ramach przedmiotu kształcenia praktycznego (30 godz.).

Liczba godzin przewidziana na realizację programu wynosi 30 godzin i jest zgodna z minimalną liczbą godzin kształcenia zawodowego dla tej kwalifikacji wynikającej z podstawy programowej dla zawodu technik transportu drogowego.

Łączny wymiar kursu umiejętności zawodowych dla jednostki efektów kształcenia TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E wynosi 30 godzin, zatem może on być zrealizowany w ciągu jednego semestru według powyższej formy.

Program nauczania KUZ dla jednostki efektów kształcenia TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E jest o strukturze przedmiotowej i spiralnej w układzie treści, z układem materiału nauczania zaczynającym się od zagadnień najprostszych po trudniejsze – wykorzystując zasadę stopniowania trudności. Ten układ pozwala na powrót do treści zrealizowanych na początku edukacji, aby je utrwalić i poszerzyć w kolejnych etapach nauki. Utrwala to zarówno wiedzę, jak i nabywane umiejętności celem przygotowania do realizacji zadań zawodowych. Dodatkowo taki układ i cykl nauczania w znaczącym stopniu niweluje braki edukacyjne, oraz pozwala na analizę materiału nauczania przez słuchaczy na różnych poziomach umiejętności.

Rozkład treści nauczania uwzględnia wzajemną korelację, a kolejność zdobywania wiedzy i umiejętności oraz kompetencji pozwala na nabycie wiedzy teoretycznej, by w krótkim czasie wykorzystać ją praktycznie. Zajęcia są realizowane na przedmiotach kształcenia teoretycznego. Liczba godzin przewidziana na realizację programu wynosi 30 godzin i jest zgodna z minimalną liczbą godzin kształcenia zawodowego dla tej jednostki efektów kształcenia wynikającej z Podstawy Programowej Kształcenia w Zawodach szkolnictwa branżowego dla zawodu technik transportu drogowego.

2. Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych

2.1. Pogrupowanie efektów kształcenia

Tabela 1. Przyporządkowanie efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji do poszczególnych przedmiotów

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowanie efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Wprowadzenie do transportu drogowego
A	B	C	D
TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E			
1) stosuje przepisy prawa dotyczące ruchu drogowego i kierujących pojazdami (ew)	5	1) określa rodzaje uprawnień do kierowania pojazdami	x
		2) stosuje zasady ruchu drogowego w czasie kierowania pojazdem	x
		3) interpretuje znaczenie nadawanych sygnałów drogowych	x
		4) rozpoznaje znaki drogowe pionowe i poziome	x
		5) stosuje się do oznakowania poziomego i pionowego dróg	x
		6) przewiduje skutki zachowań innych uczestników ruchu drogowego	x
		7) przestrzega zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym	x
		8) omawia zasady odpowiedzialności za przestępstwa i wykroczenia w ruchu drogowym	x
2) prowadzi zespół pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E (ew)	6	1) wykonuje manewry związane z jazdą precyzyjną i parkowaniem zespołu pojazdów	x
		2) prowadzi bezpiecznie zespół pojazdów w ruchu drogowym, stosując zasady techniki jazdy odpowiednio do warunków: - ruchu drogowego - atmosferycznych - natężenia ruchu	x
		3) stosuje zasady jazdy defensywnej	x
		4) stosuje zasady optymalizacji zużycia paliwa	x
		5) określa zagrożenia związane z ruchem drogowym	x
		6) stosuje zasady postępowania w sytuacjach nadzwyczajnych	x

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowanie efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Wprowadzenie do transportu drogowego
3) wykonuje czynności związane z obsługą i prowadzeniem zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E (ek)	12	1) sprawdza stan techniczny podstawowych elementów pojazdu odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ruchu drogowego	x
		2) określa czynności związane z obsługą i prowadzeniem zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E	x
		3) sprawdza mechanizm sprzęgający (w tym przewody hamulcowe i elektryczne), elementy przyczepy istotne dla jej załadunku, sposób zabezpieczenia ładunku	x
		4) sprzęga przyczepę z pojazdem silnikowym	x
		5) rozprzega przyczepę z pojazdem silnikowym	x
		6) zmienia biegi właściwie dla energooszczędnej jazdy	x
		7) przestrzega zasad oraz techniki kierowania zespołem pojazdów	x
		8) korzysta z momentu obrotowego silnika podczas hamowania	x
		9) stosuje hamowanie silnikiem	x
		10) oznakowuje zespół pojazdów ze względu na rodzaj przewożonego ładunku	x
		11) wyjaśnia zasady prowadzenia zespołu pojazdów w różnych warunkach drogowych	x
4) wykonuje czynności kontrolno-obługowe zespołu pojazdów (ek)	7	1) przeprowadza obsługę codzienną zespołu pojazdów	x
		2) przeprowadza obsługę sezonową zespołu pojazdów	x
		3) wykonuje obsługę techniczną zespołu pojazdów	x
		4) przeprowadza obsługę konserwacyjną zespołu pojazdów	x
		5) stosuje kryteria eksploatacji zespołu pojazdów	x
		6) wykonuje czynności obsługowe zespołu pojazdów po zakończeniu jazdy	x
TDR.02.7. Kompetencje personalne i społeczne			
1) przestrzega zasad kultury osobistej i etyki zawodowej		1) wymienia podstawowe zasady etyki w zawodzie	x
		2) stosuje zasady etyki podczas wykonywania zadań zawodowych	
		3) przestrzega zasad etykiety i netykiety w komunikacji z klientami	
		4) przestrzega zasad rzetelności i lojalności	
		5) stosuje zasady etykiety i netykiety w komunikacji z przełożonym i ze współpracownikami w codziennych kontaktach	
		6) przestrzega tajemnicy związanej z wykonywanym zawodem i miejscem pracy	

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowanie efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Wprowadzenie do transportu drogowego
		7) przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas przetwarzania i przesyłania danych osobowych	
		8) przechowuje dane osobowe klientów zgodnie z przepisami prawa	
2) charakteryzuje zasady komunikacji interpersonalnej		1) omawia podstawowe zasady komunikacji interpersonalnej	x
		2) interpretuje mowę ciała w komunikacji interpersonalnej	x
		3) stosuje metody komunikacji werbalnej	
		4) stosuje metody komunikacji niewerbalnej	
3) charakteryzuje techniki radzenia sobie ze stresem		1) definiuje pojęcie stresu w pracy zawodowej	x
		2) stosuje techniki radzenia sobie z emocjami i stresem	
		3) wskazuje najczęstsze przyczyny sytuacji stresowych w pracy zawodowej	
4) wykazuje się kreatywnością i otwartością na zmiany		1) wyjaśnia znaczenie zmian zachodzących w branży	x
		2) realizuje nowatorskie działania podczas wykonywania zadań zawodowych	
		3) wykonuje zadania zawodowe, proponując kreatywne rozwiązania	
5) aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe		1) analizuje zmiany zachodzące w branży turystycznej	
		2) analizuje własne kompetencje	
		3) przejawia gotowość do ustawicznego doskonalenia zawodowego	
		4) korzysta z różnych źródeł informacji i form doskonalenia zawodowego	

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowanie efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Wprowadzenie do transportu drogowego
6) planuje wykonanie zadań		1) identyfikuje pojęcie planowania	x
		2) charakteryzuje etapy planowania	x
		3) ustala termin wykonania zaplanowanych zadań	x
		4) określa środki i narzędzia do wykonania zaplanowanych zadań	x
		5) analizuje proces planowania zadań do wykonania	x
7) negocjuje warunki porozumień		1) wymienia techniki negocjacyjne	x
		2) stosuje techniki negocjacyjne	x
		3) przedstawia własną koncepcję rozwiązania problemu, wykazując się wiedzą z zakresu negocjacji	x
		4) stosuje różne techniki negocjacyjne w porozumiewaniu się słownym i pisemnym w działalności zawodowej	x
8) współpracuje w zespole		1) proponuje podział zadań w zespole	x
		2) wymienia zasady pracy zespołowej	x
		3) modyfikuje własne działania w oparciu o wspólnie wypracowane stanowisko	x
TDR.02.8. Organizacja pracy małych zespołów			
1) planuje pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań		1) identyfikuje zakres planowanych działań	x
		2) opracowuje plan pracy zespołu	x
2) dobiera osoby do wykonania przydzielonych zadań		1) rozpoznaje kompetencje i umiejętności osób w zespole	x
		2) przydziela zadania według umiejętności i kompetencji członków zespołu	x

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowanie efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Wprowadzenie do transportu drogowego
3) kieruje wykonaniem przydzielonych zadań		1) organizuje prace związane z realizacją przydzielonych zadań	x
		2) kieruje wykonywaniem przydzielonych zadań	x
4) ocenia jakość wykonania przydzielonych zadań		1) wymienia kryteria oceny jakości wykonywanych zadań	x
		2) stosuje kryteria oceny jakości wykonanych zadań	x
		3) monitoruje wykonanie zadań	x

Prowadzący wszystkie obowiązkowe zajęcia edukacyjne z zakresu kształcenia zawodowego powinni stwarzać słuchaczom/uczestnikom warunki do nabywania kompetencji personalnych i społecznych.

W instytucji liczbę godzin kształcenia zawodowego należy dostosować do wymiaru godzin określonego w przepisach w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół, przewidzianego dla kształcenia zawodowego w danym typie szkoły, zachowując minimalną liczbę godzin wskazanych w tabeli dla efektów kształcenia właściwych dla kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie.

Liczba godzin przypisana poszczególnym zajęciom, uwzględnia minimalną liczbę godzin przewidzianą w podstawie programowej na realizację efektów kształcenia ujętych w jednostkach efektów (przy założeniu, że kształcenie odbywa się w systemie dziennym lub stacjonarnym). W przypadku kształcenia w systemie zaocznym liczbę godzin można obniżyć zgodnie z aktualnymi przepisami oświatowymi.

Tabela 2. Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia i nadawanie nazw tym zajęciom

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekty kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji	Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia	Okres realizacji
A	B	C	D	E	F
TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E	1) stosuje przepisy prawa dotyczące ruchu drogowego i kierujących pojazdami (ew)	5	<ul style="list-style-type: none"> – określa rodzaje uprawnień do kierowania pojazdami – stosuje zasady ruchu drogowego w czasie kierowania pojazdem – interpretuje znaczenie nadawanych sygnałów drogowych – rozpoznaje znaki drogowe pionowe i poziome – stosuje się do oznakowania poziomego i pionowego dróg – przewiduje skutki zachowań innych uczestników ruchu drogowego – przestrzega zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym – omawia zasady odpowiedzialności za przestępstwa i wykroczenia w ruchu drogowym 	Podstawy kierowania pojazdami w kategorii C+E	1 miesiąc
	2) prowadzi zespół pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E (ew)	6	<ul style="list-style-type: none"> – wykonuje manewry związane z jazdą precyzyjną i parkowaniem zespołu pojazdów – prowadzi bezpiecznie zespół pojazdów w ruchu drogowym, stosując zasady techniki jazdy odpowiednio do warunków: – ruchu drogowego – atmosferycznych natężenia ruchu – stosuje zasady jazdy defensywnej – stosuje zasady optymalizacji zużycia paliwa – określa zagrożenia związane z ruchem drogowym – stosuje zasady postępowania w sytuacjach nadzwyczajnych 		

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekty kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji	Grupowanie efektów kształcenia w zajęciu	Okres realizacji
	3) wykonuje czynności związane z obsługą i prowadzeniem zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E (ek)	12	<ul style="list-style-type: none"> – sprawdza stan techniczny podstawowych elementów pojazdu odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ruchu drogowego – określa czynności związane z obsługą i prowadzeniem zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E – sprawdza mechanizm sprzęgający (w tym przewody hamulcowe i elektryczne), elementy przyczepy istotne dla jej załadunku, sposób zabezpieczenia ładunku – sprzęga przyczepę z pojazdem silnikowym – rozprzega przyczepę z pojazdem silnikowym – zmienia biegi właściwie dla energooszczędnej jazdy – przestrzega zasad oraz techniki kierowania zespołem pojazdów – korzysta z momentu obrotowego silnika podczas hamowania – stosuje hamowanie silnikiem – oznakowuje zespół pojazdów ze względu na rodzaj przewożonego ładunku – wyjaśnia zasady prowadzenia zespołu pojazdów w różnych warunkach drogowych 		
	4) wykonuje czynności kontrolno-obslugowe zespołu pojazdów (ek)	7	<ul style="list-style-type: none"> – przeprowadza obsługę codzienną zespołu pojazdów – przeprowadza obsługę sezonową zespołu pojazdów – wykonuje obsługę techniczną zespołu pojazdów – przeprowadza obsługę konserwacyjną zespołu pojazdów – stosuje kryteria eksploatacji zespołu pojazdów – wykonuje czynności obsługowe zespołu pojazdów po zakończeniu jazdy 		

2.2. Określenie liczby godzin na kształcenie zawodowe

Tabela 3. Określenie liczby godzin poszczególnych zajęć z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne

Nazwa zajęć	Liczba godzin Zajęcia teoretyczne	Liczba godzin Zajęcia praktyczne	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji
Podstawy kierowania pojazdami w kategorii C+E	0	30	1) stosuje przepisy prawa dotyczące ruchu drogowego i kierujących pojazdami (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – określa rodzaje uprawnień do kierowania pojazdami – stosuje zasady ruchu drogowego w czasie kierowania pojazdem – interpretuje znaczenie nadawanych sygnałów drogowych – rozpoznaje znaki drogowe pionowe i poziome – stosuje się do oznakowania poziomego i pionowego dróg – przewiduje skutki zachowań innych uczestników ruchu drogowego – przestrzega zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym – omawia zasady odpowiedzialności za przestępstwa i wykroczenia w ruchu drogowym
			2) prowadzi zespół pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – wykonuje manewry związane z jazdą precyzyjną i parkowaniem zespołu pojazdów – prowadzi bezpiecznie zespół pojazdów w ruchu drogowym, stosując zasady techniki jazdy odpowiednio do warunków: – ruchu drogowego – atmosferycznych natężenia ruchu – stosuje zasady jazdy defensywnej – stosuje zasady optymalizacji zużycia paliwa – określa zagrożenia związane z ruchem drogowym – stosuje zasady postępowania w sytuacjach nadzwyczajnych

Nazwa zajęć	Liczba godzin Zajęcia teoretyczne	Liczba godzin Zajęcia praktyczne	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji
Podstawy kierowania pojazdami w kategorii C+E			3) wykonuje czynności związane z obsługą i prowadzeniem zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – sprawdza stan techniczny podstawowych elementów pojazdu odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ruchu drogowego – określa czynności związane z obsługą i prowadzeniem zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E – sprawdza mechanizm sprzęgający (w tym przewody hamulcowe i elektryczne), elementy przyczepy istotne dla jej załadunku, sposób zabezpieczenia ładunku – sprzęga przyczepę z pojazdem silnikowym – rozprzega przyczepę z pojazdem silnikowym – zmienia biegi właściwie dla energooszczędnej jazdy – przestrzega zasad oraz techniki kierowania zespołem pojazdów – korzysta z momentu obrotowego silnika podczas hamowania – stosuje hamowanie silnikiem – oznakowuje zespół pojazdów ze względu na rodzaj przewożonego ładunku – wyjaśnia zasady prowadzenia zespołu pojazdów w różnych warunkach drogowych
			4) wykonuje czynności kontrolno-obslugowe zespołu pojazdów (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – przeprowadza obsługę codzienną zespołu pojazdów – przeprowadza obsługę sezonową zespołu pojazdów – wykonuje obsługę techniczną zespołu pojazdów – przeprowadza obsługę konserwacyjną zespołu pojazdów – stosuje kryteria eksploatacji zespołu pojazdów – wykonuje czynności obsługowe zespołu pojazdów po zakończeniu jazdy

2.3. Plan kursu umiejętności zawodowych

Tabela 4. Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych

Nazwa zajęć	Liczba godzin	Uwagi o realizacji
Podstawy kierowania pojazdami w kategorii C+E	30	Kształcenie praktyczne
Łączna liczba godzin zajęć	30	
Planowany termin egzaminu: zgodnie z harmonogramem ogłoszonym przez Dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.		

3. Cele kształcenia kursu umiejętności zawodowych

Absolwent kursu umiejętności zawodowych powinien być przygotowany do wykonywania następujących zadań zawodowych:

- Stosowanie przepisów prawa dotyczących ruchu drogowego i kierujących pojazdami
- Prowadzenie zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E
- Wykonywanie czynności związanych z obsługą i prowadzeniem zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E
- Wykonywanie czynności kontrolno-obługowych zespołu pojazdów.

4. Programy poszczególnych zajęć

4.1. Program nauczania dla przedmiotu: Podstawy kierowania pojazdami w kategorii C+E

4.1.1 Cele ogólne przedmiotu

Cele ogólne przedmiotu to:

- Stosowanie przepisów prawa dotyczących ruchu drogowego i kierujących pojazdami
- Prowadzenie zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E
- Wykonywanie czynności związanych z obsługą i prowadzeniem zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E
- Wykonywanie czynności kontrolno-obługowych zespołu pojazdów
- Przestrzeganie zasad kultury osobistej i etyki zawodowej
- Dobieranie osób do wykonania przydzielonych zadań.

4.1.2 Cele szczegółowe przedmiotu

Cele szczegółowe przedmiotu to (uczestnik Kursu potrafi):

- określać rodzaje uprawnień do kierowania pojazdami
- stosować zasady ruchu drogowego w czasie kierowania pojazdem
- interpretować znaczenie nadawanych sygnałów drogowych
- rozpoznać znaki drogowe pionowe i poziome
- stosować się do oznakowania poziomego i pionowego dróg
- przewidywać skutki zachowań innych uczestników ruchu drogowego
- przestrzegać zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym
- omawiać zasady odpowiedzialności za przestępstwa i wykroczenia w ruchu drogowym
- wykonywać manewry związane z jazdą precyzyjną i parkowaniem zespołu pojazdów

- prowadzić bezpiecznie zespół pojazdów w ruchu drogowym, stosując zasady techniki jazdy odpowiednio do warunków:
- ruchu drogowego
- atmosferycznych natężenia ruchu
- stosować zasady jazdy defensywnej
- stosować zasady optymalizacji zużycia paliwa
- określać zagrożenia związane z ruchem drogowym
- stosować zasady postępowania w sytuacjach nadzwyczajnych
- sprawdzać stan techniczny podstawowych elementów pojazdu odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ruchu drogowego
- określać czynności związane z obsługą i prowadzeniem zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E
- sprawdzać mechanizm sprzęgający (w tym przewody hamulcowe i elektryczne), elementy przyczepy istotne dla jej załadunku, sposób zabezpieczenia ładunku
- sprzęgać przyczepę z pojazdem silnikowym
- rozprzegać przyczepę z pojazdem silnikowym
- zmieniać biegi właściwie dla energooszczędnej jazdy
- przestrzegać zasad oraz techniki kierowania zespołem pojazdów
- korzystać z momentu obrotowego silnika podczas hamowania
- stosować hamowanie silnikiem
- oznakować zespół pojazdów ze względu na rodzaj przewożonego ładunku
- wyjaśniać zasady prowadzenia zespołu pojazdów w różnych warunkach drogowych
- przeprowadzać obsługę codzienną zespołu pojazdów
- przeprowadzać obsługę sezonową zespołu pojazdów
- wykonać obsługę techniczną zespołu pojazdów
- przeprowadzać obsługę konserwacyjną zespołu pojazdów
- stosować kryteria eksploatacji zespołu pojazdów

- wykonać czynności obsługowe zespołu pojazdów po zakończeniu jazdy
- stosować zasady kultury osobistej i ogólnie przyjęte normy zachowania w środowisku pracy
- przyjąć odpowiedzialność za powierzone informacje zawodowe
- oceniać przydatność poszczególnych członków zespołu do wykonania zadania
- opracowywać plan pracy zespołu
- rozpoznawać kompetencje i umiejętności osób w zespole
- przydzielać zadania według umiejętności i kompetencji członków zespołu
- organizować prace związane z realizacją przydzielonych zadań
- kierować wykonywaniem przydzielonych zadań
- wymieniać kryteria oceny jakości wykonywanych zadań
- stosować kryteria oceny jakości wykonanych zadań
- monitorować wykonanie zadań.

4.1.3 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tabela 5. Materiał nauczania dla przedmiotu: Podstawy kierowania pojazdami w kategorii C+E

Temat zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	Oczekiwane efekty uczenia się – czynności słuchacza/uczestnika
Przepisy prawa dotyczące ruchu drogowego i kierujących pojazdami	5	1) stosuje przepisy prawa dotyczące ruchu drogowego i kierujących pojazdami	1) określa rodzaje uprawnień do kierowania pojazdami 2) stosuje zasady ruchu drogowego w czasie kierowania pojazdem 3) interpretuje znaczenie nadawanych sygnałów drogowych 4) rozpoznaje znaki drogowe pionowe i poziome 5) stosuje się do oznakowania poziomego i pionowego dróg 6) przewiduje skutki zachowań innych uczestników ruchu drogowego 7) przestrzega zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym 8) omawia zasady odpowiedzialności za przestępstwa i wykroczenia w ruchu drogowym	Słuchacz/uczestnik potrafi: - określać rodzaje uprawnień do kierowania pojazdami - rozpoznać znaki drogowe pionowe i poziome - stosować się do oznakowania poziomego i pionowego dróg - przewidywać skutki zachowań innych uczestników ruchu drogowego - omawiać zasady odpowiedzialności za przestępstwa i wykroczenia w ruchu drogowym - stosować zasady ruchu drogowego w czasie kierowania pojazdem - interpretować znaczenie nadawanych sygnałów drogowych - przestrzegać zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym
Prowadzenie zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E	6	2) prowadzi zespół pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E	1) wykonuje manewry związane z jazdą precyzyjną i parkowaniem zespołu pojazdów 2) prowadzi bezpiecznie zespół pojazdów w ruchu drogowym, stosując zasady techniki jazdy odpowiednio do warunków: - ruchu drogowego - atmosferycznych - natężenia ruchu 3) stosuje zasady jazdy defensywnej 4) stosuje zasady optymalizacji zużycia paliwa 5) określa zagrożenia związane z ruchem drogowym	- wykonywać manewry związane z jazdą precyzyjną i parkowaniem zespołu pojazdów - stosować zasady jazdy defensywnej - stosować zasady optymalizacji zużycia paliwa - stosować zasady postępowania w sytuacjach nadzwyczajnych - prowadzić bezpiecznie zespół pojazdów w ruchu drogowym, stosując zasady techniki jazdy odpowiednio do warunków: ruchu drogowego, atmosferycznych natężenia ruchu - określać zagrożenia związane z ruchem drogowym

Temat zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	Oczekiwane efekty uczenia się – czynności słuchacza/uczestnika
			6) stosuje zasady postępowania w sytuacjach nadzwyczajnych	
Obsługa i prowadzenie zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E	12	3) wykonuje czynności związane z obsługą i prowadzeniem zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E	1) sprawdza stan techniczny podstawowych elementów pojazdu odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ruchu drogowego 2) określa czynności związane z obsługą i prowadzeniem zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E 3) sprawdza mechanizm sprzęgający (w tym przewody hamulcowe i elektryczne), elementy przyczepy istotne dla jej załadunku, sposób zabezpieczenia ładunku 4) sprzęga przyczepę z pojazdem silnikowym 5) rozprzega przyczepę z pojazdem silnikowym 6) zmienia biegi właściwie dla energooszczędnej jazdy 7) przestrzega zasad oraz techniki kierowania zespołem pojazdów 8) korzysta z momentu obrotowego silnika podczas hamowania 9) stosuje hamowanie silnikiem 10) oznakowuje zespół pojazdów ze względu na rodzaj przewożonego ładunku 11) wyjaśnia zasady prowadzenia zespołu pojazdów w różnych warunkach drogowych	<ul style="list-style-type: none"> - sprawdzać stan techniczny podstawowych elementów pojazdu odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ruchu drogowego - sprawdzać mechanizm sprzęgający (w tym przewody hamulcowe i elektryczne), elementy przyczepy istotne dla jej załadunku, sposób zabezpieczenia ładunku - zmieniać biegi właściwie dla energooszczędnej jazdy - przestrzegać zasad oraz techniki kierowania zespołem pojazdów - korzystać z momentu obrotowego silnika podczas hamowania - stosować hamowanie silnikiem - określać czynności związane z obsługą i prowadzeniem zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E - sprzęgać przyczepę z pojazdem silnikowym - rozprzegać przyczepę z pojazdem silnikowym - oznakować zespół pojazdów ze względu na rodzaj przewożonego ładunku - wyjaśniać zasady prowadzenia zespołu pojazdów w różnych warunkach drogowych - oceniać przydatność poszczególnych członków zespołu do wykonania zadania - rozdzielać zadania według umiejętności i kompetencji członków zespołu

Temat zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	Oczekiwane efekty uczenia się – czynności słuchacza/uczestnika
Czynności kontrolno-obslugowe zespołu pojazdów	7	4) wykonuje czynności kontrolno-obslugowe zespołu pojazdów	1) przeprowadza obsługę codzienną zespołu pojazdów 2) przeprowadza obsługę sezonową zespołu pojazdów 3) wykonuje obsługę techniczną zespołu pojazdów 4) przeprowadza obsługę konserwacyjną zespołu pojazdów 5) stosuje kryteria eksploatacji zespołu pojazdów 6) wykonuje czynności obsługowe zespołu pojazdów po zakończeniu jazdy	- przeprowadzać obsługę codzienną zespołu pojazdów - przeprowadzać obsługę sezonową zespołu pojazdów - przeprowadzać obsługę konserwacyjną zespołu pojazdów - wykonać obsługę techniczną zespołu pojazdów - stosować kryteria eksploatacji zespołu pojazdów - wykonać czynności obsługowe zespołu pojazdów po zakończeniu jazdy - stosować zasady kultury osobistej i ogólnie przyjęte normy zachowania w środowisku pracy - przyjąć odpowiedzialność za powierzone informacje zawodowe

Liczba godzin przypisana poszczególnym zajęciom, uwzględnia minimalną liczbę godzin przewidzianą w podstawie programowej na realizację efektów kształcenia ujętych w jednostkach efektów (przy założeniu, że kształcenie odbywa się w systemie dziennym lub stacjonarnym). W przypadku kształcenia w systemie zaocznym liczbę godzin można obniżyć zgodnie z aktualnymi przepisami oświatowymi.

4.1.4 Procedury osiągnięcia celów kształcenia

W przedmiocie stosowane metody powinny zapewnić osiągnięcie celów zaplanowanych w procesie edukacji oraz przygotowanie słuchaczy/uczestników do pracy w zawodzie technik transportu drogowego.

Propozycje metod nauczania

- dyskusja problemowa
- pokaz z instruktażem
- pokaz z objaśnieniem
- metoda projektu edukacyjnego
- metoda przypadków
- metoda sytuacyjna

- inscenizacja
- mikronauczanie
- praca na symulatorach jazdy (np. symulator dachowania, symulator zderzeń)
- praca na symulatorach zdarzeń drogowych
- ćwiczenia praktyczne jazdy
- jazda na trolejach
- jazda na torach szkoleniowych, z wykorzystaniem płyt poślizgowych oraz wzniesień treningowych „suchych” i „mokrych”
- próbki pracy
- metoda analizy przypadków
- metoda tekstu przewodniego
- obserwacja wykonywanych czynności, w tym w miejscu pracy
- analiza przepisów prawa
- analiza dokumentów
- ćwiczenia praktyczne na i z manekinem w warunkach zbliżonych do warunków realizacji zadań zawodowych
- ćwiczenia praktyczne z wykorzystaniem AED w warunkach symulacji zdarzeń drogowych/zawodowych.

Obudowa dydaktyczna

Pomoce dydaktyczne: stanowiska komputerowe, projektor, komputer, przeglądarka internetowa, tablica multimedialna, tablica interaktywna.

Materiały dydaktyczne:

- zasoby internetowe,
- materiały multimedialne (prezentacje),
- filmy edukacyjne (filmy na CD, DVD),
- nagrania audio,
- audiobooki,

- pliki mp3, mp4,
- scenariusze zajęć,
- arkusze ćwiczeń,
- instrukcje do przeprowadzania ćwiczeń,
- książki słuchacza/uczestnika, zeszyty ćwiczeń, książki prowadzącego, nagrania, oprogramowania tablic interaktywnych, karty obrazkowe,
- słowniki,
- wzory dokumentów stosowanych w branży transportu drogowego w języku polskim i obcym,
- zestaw aktów prawnych i regulaminów dotyczących działalności transportowej,
- przepisy prawa właściwe dla stanowiska pracy technika transportu drogowego,
- czasopisma i publikacje branżowe, foldery dotyczące branży transportu drogowego, atlasy, mapy, schematy, wykresy.

Warunki realizacji

Zajęcia powinny odbywać się w pracowni ruchu drogowego wyposażonej w:

- stanowisko komputerowe dla prowadzącego podłączone do sieci lokalnej z dostępem do internetu, z urządzeniem wielofunkcyjnym i z projektorem multimedialnym lub tablicą interaktywną lub monitorem interaktywnym,
- stanowiska komputerowe dla słuchaczy (jedno stanowisko dla jednego słuchacza) podłączone do sieci lokalnej, z dostępem do internetu, z pakietem programów biurowych, z oprogramowaniem wspomagającym naukę przepisów ruchu drogowego, program do nauki znaków drogowych i testów na prawo jazdy,
- plansze, prezentacje, filmy dydaktyczne przedstawiające budowę pojazdów samochodowych, znaki drogowe, sytuacje ruchowe, wypadki drogowe.
- urządzenia komunikacji przewodowej i bezprzewodowej, takie jak: telefon, faks, radiotelefon, CB-radio,
- urządzenie lokalizujące bazujące na elektronicznym systemie nawigacji satelitarnej – (jedno urządzenie w pracowni),
- zestaw pierwszej pomocy wraz z dokumentacją udzielania pomocy poszkodowanym i postępowania w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego.
- inne wyposażenie odpowiednie do realizacji założonych efektów kształcenia.

Ponadto jednostka kształcąca zapewnia słuchaczowi dostęp do samochodu ciężarowego lub symulatora samochodu ciężarowego.

Pojazd z przyczepą spełniający wymagania dla pojazdów, na których może odbywać się egzamin na prawo jazdy kat. C, E i/lub symulatory umożliwiające naukę i doskonalenie jazdy.

Plac manewrowy, który powinien umożliwiać, przez trwałe wyznaczenie odpowiednich stanowisk, wykonanie każdego z zadań egzaminacyjnych przewidzianych do wykonania na placu manewrowym na egzaminie państwowym dla prawa jazdy kategorii C, E.

W miarę możliwości organizatora KKZ i potrzeb uczestników zajęć można prowadzić zajęcia na innych pojazdach, które można samodzielnie prowadzić po uzyskaniu prawa jazdy kat. C, E.

Plac manewrowy przeznaczony do jazdy w warunkach specjalnych powinien posiadać:

- co najmniej jedną płytę poślizgową prostokątną;
- płytę poślizgową stanowiącą co najmniej wycinek pierścienia o kącie rozwarcia nie mniejszym niż 120 stopni;
- tor szkoleniowy.

Zajęcia należy prowadzić najczęściej metodą ćwiczeń praktycznych, symulacji zachowań i doświadczania pracy oraz stosując metody aktywizujące słuchaczy. Z uwagi na bezpieczeństwo słuchaczy zajęcia powinny być prowadzone w grupach nie większych niż 16 osób, a podczas wykonywania ćwiczeń słuchacze powinni pracować w grupach max. 2-osobowych. W trakcie prac ze słuchaczami należy pozostawiać im dodatkowy czas na własne prace związane z realizowanymi celami kształcenia. Dodatkowy czas należy też poświęcić na indywidualizowanie pracy słuchaczy w zależności od ich możliwości i potrzeb.

Formy indywidualizacji pracy słuchaczy/uczestników powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb słuchacza/uczestnika,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości słuchacza/uczestnika,
- naukę jazdy w zakresie kategorii C+E zgodnie z przepisami dotyczącymi kierujących pojazdami.

Wskazane jest przeprowadzenie szczegółowej diagnozy potrzeb rozwoju uczestnika w kontekście specyfiki przedmiotu nauczania (diagnoza posiadanych kompetencji i potrzeb rozwoju uczestnika powinna być wykonana przez zespół prowadzących z udziałem pedagoga, psychologa, doradcy zawodowego) oraz ustalenie sposobu pracy z uczestnikiem. Dużą uwagę należy zwrócić na uczestników posiadających trudności z uczeniem się. Niemniej ważni są uczestnicy uzdolnieni i szczególnie zainteresowani zawodem, przedmiotem nauczania. Każdy uczestnik posiadający szczególne potrzeby i możliwości powinien mieć określone właściwe dla siebie tempo i zakres pracy w obszarze przedmiotu nauczania z zachowaniem realizacji podstawy programowej.

W czasie prowadzenia zajęć w pracowni należy stosować zasadę, iż nieudane ćwiczenie też może być wysoko ocenione pod warunkiem, iż słuchacz/uczestnik potrafi wyjaśnić przyczyny niepowodzenia oraz wskazać jak powinno ono przebiegać w prawidłowy sposób. Pozwoli to na indywidualizację prowadzonych działań przez słuchaczy oraz pokaże, iż doświadczenie można zdobyć nie tylko poprzez udane doświadczenia. Przypadki trudne można rozpatrywać z całą grupą wskazując właściwe i możliwe rozwiązania zgodne z prawem oraz zasadami pracy technika transportu drogowego. W przypadku nauki jazdy należy wykorzystać wszelkie możliwe sytuacje pomagające uczestnikom kursu na opanowanie i podnoszenie swoich umiejętności i kompetencji oraz kształtowanie cech wolicjonalnych niezbędnych w realizacji zadań zawodowych w pracy technika transportu drogowego.

W przypadku ćwiczeń jazdy na miejscu przeznaczonym jazdy w warunkach specjalnych i z wykorzystaniem:

- symulatorów zdarzeń drogowych
- symulatorów jazdy (np. symulator dachowania, symulator zderzeń)
- jazd na trolejach.

Należy zachowywać bezwzględną odpowiedzialność oraz zasady ograniczonego zaufania i szczególnie uważnej obserwacji. Osoby nie biorące udziału bezpośredniego w ćwiczenia (uczestnicy kursu) powinny obserwować zachowania pojazdu i ćwiczącego celem internalizacji zachowań i późniejszej implementacji ich w swoim rozwoju.

4.1.5 Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika

Sprawdzanie opanowania przez słuchacza/uczestnika wymagań programowych będzie przeprowadzone na podstawie wykonanych ćwiczeń. W ocenie należy uwzględnić następujące kryteria ogólne: zawartość merytoryczną ćwiczeń, ich poprawność, formy przedstawienia. Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu.

W celu sprawdzenia osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika proponuje się zastosować:

- karty obserwacji w trakcie wykonywanych ćwiczeń praktycznych, w ocenie należy uwzględnić następujące kryteria merytoryczne oraz ogólne: dokładność wykonanych czynności, samoocenę, czas wykonania zadania,
- test praktyczny z kryteriami oceny określonymi w karcie obserwacji.

Strategia przeprowadzanej ewaluacji będzie polegała na analizie danych, którymi są oceny zdobywane przez słuchaczy/uczestników z wykonanych ćwiczeń, odpowiedzi i testów zaliczeniowych. Zebrane dane mogą zostać poddane analizie ilościowej i jakościowej przy użyciu narzędzi statystyki matematycznej. Uzyskane wyniki pozwolą na określenie, które zagadnienia sprawiają słuchaczom/uczestnikom problemy. W miarę dostrzegania trudności należy zindywidualizować proces nauczania oraz wskazać dodatkowe możliwości poprawy osiąganych wyników. Spowoduje to podwyższenie jakości kształcenia i znacząco wpłynie na indywidualne wyniki uzyskiwane przez słuchaczy/uczestników na egzaminie zewnętrznym. Dodatkowo, w trakcie realizacji procesu kształcenia, ze względu na szybkość zmian techniczno – technologicznych w branży, ewaluacji będzie podlegać również materiał przekazywany. Ewaluacja znacząco wpłynie na sylwetkę absolwenta kursu i pozwoli mu odnaleźć się na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy.

Ostatecznym potwierdzeniem nabycia wiedzy, umiejętności i prawidłowych postaw w tej części KKZ będzie przystąpienie absolwenta do egzaminu zewnętrznego na prawo jazdy i uzyskanie tego dokumentu.

Test egzaminów wewnętrznych określa organizator kursu, powinien on być zbliżony do testu kwalifikacyjnego dotyczący kwalifikacji wstępnej oraz kwalifikacji wstępnej przyspieszonej, który – zgodnie z właściwymi przepisami prawa – obejmuje:

- test podstawowy składający się z 20 pytań - w zakresie tematów realizowanych dla części podstawowej kursu kwalifikacyjnego oraz

- test specjalistyczny składający się z 10 pytań - w zakresie tematów realizowanych dla części specjalistycznej kursu kwalifikacyjnego odpowiednio dla prawa jazdy kategorii C, C+E, C1 i C1+E albo prawa jazdy kategorii D, D+E, D1 i D1+E.

Pytanie testowe posiada wyłącznie jedną prawidłową odpowiedź.

Należy obserwować zachowania uczestników kursu w czasie jazdy zarówno na placu manewrowym, na torze przeszkód (w tym na płytach poślizgowych i wzniesieniach „suchym” i „mokrym”) oraz w jeździe miejskiej. Uczestnik powinien wykonać – adekwatnie jak na egzaminie zewnętrznym – zadania wynikające z obowiązujących przepisów prawa oraz zgodnie z wymaganiami obowiązującym, zdając egzamin wewnętrzny.

Ewaluacja ma na celu doskonalenie stosowanych metod w celu osiągnięcia założonych celów edukacyjnych.

Do pozyskania danych od słuchaczy/uczestników można zastosować testy oraz kwestionariusze ankietowe, np.:

- test pisemny dla słuchaczy/uczestników,
- testy elektroniczne adekwatne do wykonywanych w trakcie egzaminów zewnętrznych z wykorzystaniem narzędzi komputerowych i sieci Internet,
- test praktyczny dla słuchaczy/uczestników,
- kwestionariusz ankietowy skierowany do słuchaczy/uczestników (mający na celu doskonalenie procesu kształcenia i osiągnięcia celów zawartych w programie).

W ocenie rezultatów procesu dydaktycznego należy zastosować metody ilościowe – ilu słuchaczy/uczestników uzyska wyniki testu pisemnego powyżej 50% oraz ilu słuchaczy/uczestników uzyska wynik testu praktycznego powyżej 75%. Metody jakościowe pozwolą zbadać osiągnięcie kwalifikacji przez uczących się w zawodzie oraz ocenę stopnia korelacji celów i treści programu nauczania.

W trakcie egzaminu wewnętrznego praktycznego instruktor nauki jazdy (osoba przeprowadzająca egzamin) musi zwracać szczególną uwagę na następujące elementy:

- a) sposób wykonywania manewrów na drodze,
- b) zachowanie wobec innych uczestników ruchu drogowego,
- c) umiejętność oceny potencjalnych lub rzeczywistych zagrożeń na drodze,
- d) skuteczność reagowania w przypadku powstania zagrożenia,
- e) sposób używania mechanizmów sterowania pojazdem,
- f) umiejętność zapewnienia bezpieczeństwa wszystkich użytkowników dróg, w szczególności najsłabszych i najbardziej narażonych, przez wykazywanie należytego szacunku dla innych.

Są to elementy kluczowe w zdaniu egzaminu na prawo jazdy.

5. Ewaluacja programu kursu umiejętności zawodowych

Tabela 6. Ewaluacja programu kursu umiejętności zawodowych

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E			
1) wykonuje czynności związane z obsługą i prowadzeniem zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – sprawdza stan techniczny podstawowych elementów pojazdu odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ruchu drogowego – określa czynności związane z obsługą i prowadzeniem zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E – sprawdza mechanizm sprzęgający (w tym przewody hamulcowe i elektryczne), elementy przyczepy istotne dla jej załadunku, sposób zabezpieczenia ładunku – sprzęga przyczepę z pojazdem silnikowym – rozprzega przyczepę z pojazdem silnikowym – zmienia biegi właściwie dla energooszczędnej jazdy – przestrzega zasad oraz techniki kierowania zespołem pojazdów – korzysta z momentu obrotowego silnika podczas hamowania – stosuje hamowanie silnikiem – oznakowuje zespół pojazdów ze względu na rodzaj przewożonego ładunku – wyjaśnia zasady prowadzenia zespołu pojazdów w różnych warunkach drogowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wykład informacyjny • wykład problemowy • pogadanka • dyskusja dydaktyczna • burza mózgów • praca z książką/podręcznikiem • metoda tekstu przewodniego • samodzielne wyszukiwanie informacji • analiza dokumentacji • wyszukiwanie i odczytywanie norm • analiza przepisów prawa • mikronauczanie • metoda przypadków • metoda projektu edukacyjnego • symulacja czynności zawodowych • symulacja właściwych zachowań zawodowych • pokaz z objaśnieniem • pokaz z instruktażem 	W czasie realizacji programu nauczania podczas trwania kursu

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
2) wykonuje czynności kontrolno-obługowe zespołu pojazdów (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – przeprowadza obsługę codzienną zespołu pojazdów – przeprowadza obsługę sezonową zespołu pojazdów – wykonuje obsługę techniczną zespołu pojazdów – przeprowadza obsługę konserwacyjną zespołu pojazdów – stosuje kryteria eksploatacji zespołu pojazdów – wykonuje czynności obsługowe zespołu pojazdów po zakończeniu jazdy 		

6. Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

6.1. Wykaz literatury

- 1) Ciborski P., *Czas pracy kierowców*, Wydawnictwo Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr, Gdańsk 2012.
- 2) Collins B., *Jak prowadzić*, Wydawnictwo Insignis, 2015.
- 3) Dąbrowski M., Kowalczyk S., Trawiński G. *Diagnostyka pojazdów samochodowych. Podręcznik do nauki zawodu technik pojazdów samochodowych*. Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, 2020.
- 4) Dyga G., Trawiński G., *Naprawa układów elektrycznych i elektronicznych pojazdów samochodowych*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, 2019.
- 5) Frankowski D., Moszczyński S., *Techniki kierowania pojazdami mechanicznymi. Podręcznik do nauki zawodów technik pojazdów samochodowych i mechanik pojazdów samochodowych*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, 2017.
- 6) Frankowski P., *Jeździć szybko!* Wydawnictwo Galaktyka, 2011.
- 7) Gabryelewicz M., *Podwozia i nadwozia pojazdów samochodowych. Podstawy budowy, diagnozowania i naprawy*, Wydawnictwo Komunikacji i Łączności, Warszawa 2015.
- 8) Gębiś P., *Niezbędnik Diagnosty SKP*, wydawca: Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Mechaników Polskich Ośrodek Rzeczoznawstwa i Szkoleń SIMP – AUTOMEX, Tarnów 2013.
- 9) Günther H., *Diagnozowanie silników wysokoprężnych*, Wydawnictwo. Komunikacji i Łączności, Wydanie: 5/2018 dodruk.
- 10) Kacperczyk R., *Środki transportu*, Część 1, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2016.
- 11) Kacperczyk R., *Środki transportu*, Część 2, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2014.
- 12) Kacperczyk R., *Transport i spedycja*, Część 1: Transport, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2009.
- 13) Kacperczyk R. *Środki transportu*, Część 1 i 2, Wydawnictwo Difin, 2014.
- 14) *Kompendium wiedzy praktycznej tom I, II, III*, Systherm Serwis, Poznań 2010.
- 15) Kowalczyk S., *Nadzorowanie obsługi pojazdów samochodowych. Kwalifikacja M.42.2. Podręcznik do nauki zawodu technik pojazdów samochodowych*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, 2015
- 16) Krupa A. *Podstawy transportu*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, 2017.
- 17) Kubiak P., Zalewski M., *Budowa diagnostyki pojazdów samochodowych*, Wydawnictwo Komunikacji i Łączności WKŁ., 2013.

- 18) Kowalczyk S., *Organizowanie obsługi pojazdów samochodowych. Kwalifikacja M.42.1. Podręcznik do nauki zawodu technik pojazdów samochodowych*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, 2014.
- 19) Madeja B. (red): *Certyfikat kompetencji zawodowych – podręcznik dla przewoźnika*, ATP Sp. z o.o., Warszawa 2008.
- 20) Madeja B. (red): *Podręcznik kierowcy zawodowego*, ATP Sp. z o.o., Warszawa 2007.
- 21) Orzełowski S., Kowalczyk S., *Naprawa pojazdów samochodowych. Podręcznik do nauki zawodu technik pojazdów samochodowych*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, 2016
- 22) Papuga M., Papuga Z., Czyżewski A., *Prawo jazdy dla każdego. Kategoria C*, Agencja wydawnicza Liwona 2017.
- 23) Prochowski L., Żuchowski A., *Technika transportu ładunków*, wyd. Komunikacji i Łączności, 2016.
- 24) Próchniewicz H., *Kierowca doskonały B E-podręcznik +CD*, Grupa Image, 2017.
- 25) Rydzkowski W., Wojewódzka-Król K., *Transport*. Wydawnictwo naukowe PAN, Warszawa 2007.
- 26) Sarna R., Sarna K. *Język angielski zawodowy w branży samochodowej i mechanicznej. Zeszyt ćwiczeń*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, 2018
- 27) Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu REGIONÓW dotyczące wykonania dyrektywy 2003/59/WE w sprawie wstępnej kwalifikacji i okresowego szkolenia kierowców niektórych pojazdów drogowych do przewozu rzeczy lub osób, Komisja Europejska Bruksela, dnia 12.07.2012 r. COM (2012) 385 final
- 28) Starkowski D., Bieńczak K., Zwierzycki W., *Samochodowy transport krajowy i międzynarodowy. Kompendium wiedzy praktycznej, t.I: Zabezpieczenia ładunków oraz zagadnienia techniczno-eksploatacyjne w transporcie drogowym*, Wydawnictwo Systherm, Poznań 2012.
- 29) Starkowski D., Bieńczak K., Zwierzycki W., *Samochodowy transport krajowy i międzynarodowy. Kompendium wiedzy praktycznej, t.II: Przepisy prawne*, Wydawnictwo Systherm, Poznań 2009.
- 30) Starkowski D., Bieńczak K., Zwierzycki W., *Samochodowy transport krajowy i międzynarodowy. Kompendium wiedzy praktycznej. t. III: Środowisko pracy kierowcy. Logistyka*, Wydawnictwo. Systherm, Poznań 2010.
- 31) Starkowski D., Bieńczak K., Zwierzycki W., *Samochodowy transport krajowy i międzynarodowy. Kompendium wiedzy praktycznej. t. IV: Przepisy w transporcie drogowym*, Wydawnictwo Systherm, Poznań 2014.
- 32) Starkowski D., Bieńczak K., Zwierzycki W., *Samochodowy transport krajowy i międzynarodowy. Kompendium wiedzy praktycznej. V: Transport kołowo-drogowy*, Wydawnictwo Systherm, Poznań 2014.
- 33) Szczęch K., Buwała W., *Bezpieczeństwo i higiena pracy. Podręcznik do kształcenia zawodowego*, wyd.3, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2016.
- 34) Szczęch K., Buwała W. *Bezpieczeństwo i higiena pracy. Podręcznik do kształcenia zawodowego*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, 2019
- 35) Talarczyk T., *Technika i taktyka jazdy samochodem*, Agencja wydawnicza Liwona, 2017.

36) Zając P., *Silniki pojazdów samochodowych. Podstawy budowy, diagnozowania i naprawy*, Wydawnictwo Komunikacji i Łączności, Warszawa 2015.

37) Zasada S., *Szybkość bezpieczna. Rajdy świata*, Wydawnictwo Moto-Press, 2006.

Czasopisma branżowe:

- 1) Czasopismo „Auto Moto Magazyn Zmotoryzowanych”, Ringier Axel Springer.
- 2) Czasopismo branżowe „Motor”, Bauer.
- 3) Czasopismo branżowe „Polski Traker Bus”, Firma Wydawniczo-Handlowo-Usługowa BBZ.
- 4) Czasopismo „MOTOR” tygodnik, Polski Związek Motorowy.
- 5) Polska Gazeta Transportowa, Polskie Wydawnictwo Transportowe Sp. z o.o., Warszawa.
- 6) Polski Traker Bus, Firma Wydawniczo-Handlowo-Usługowa BBZ, Niepołomice.
- 7) Polski Traker, Firma Wydawniczo-Handlowo-Usługowa BBZ, Niepołomice.
- 8) Samochody specjalne, Oficyna wydawnicza Mazur, Byków.
- 9) Transport i spedycja, Forum Media Polska Sp. z o.o, Poznań.

Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych/zasoby w sieci (dostęp 2021.01. 05)

- 1) <https://op.europa.eu/pl/publication-detail/-/publication/bfab1064-389e-4946-99b1-5f9a804efecf/language-pl>
- 2) <https://www.infor.pl/akt-prawny/EOL.2003.226.0000040,dyrektywa-200359we-parlamentu-europejskiego-i-rady-w-sprawie-wstepnej-kwalifikacji-i-okresowego-szkolenia.html>
- 3) https://ec.europa.eu/transport/road_safety/topics/serious_injuries_pl
- 4) <https://www.prawodrogowe.pl/>
- 5) <https://prawonadrodze.org.pl/>
- 6) <http://smarkursyszkolenia.pl/szkolenia-transport-logistyka-adr>
- 7) <http://www.kursprawojazdy.pl/nauka.html>
- 8) <https://www.prawko-kwartnik.info/program-szkolenia-prawo-jazdy.html>
- 9) <http://magazyn-tis.pl/>
- 10) <https://gitd.gov.pl/>

- 11) <https://gitd.gov.pl/dla-kierowcow/porady/podstawowe-definicje/>
- 12) https://mfiles.pl/pl/index.php/Infrastruktura_magazynowa_i_manipulacyjna
- 13) <http://www.ckzkk.pl/gallery/file/kierowca%20mechanik.pdf>
- 14) <https://kadry.infor.pl/bhp/wypadki-w-pracy/264718,Jakie-sa-rodzaje-wypadkow-przy-pracy.html>
- 15) <http://word.elblag.pl/>
- 16) https://www.youtube.com/watch?v=pv_ABrUvIJg
- 17) <https://m.ciop.pl/>
- 18) https://m.ciop.pl/CIOPPortalWAR/appmanager/ciop/mobi?_nfpb=true&_pageLabel=P4180015671496742791029&html_tresc_root_id=300006580&html_tresc_id=300006617&html_klucz=300006222&html_klucz_spis=
- 19) <http://archiwum.ciop.pl/12901.html>
- 20) <http://archiwum.ciop.pl/6061.html>
- 21) http://www.wzieu.pl/files/mat_dydladun/Podatnosc_transportowa_ladunkow.pdf
- 22) https://www.put.poznan.pl/cards/2012_2013/Wydzia%C5%82%20In%C5%BCynierii%20Transportu/Transport/stacjonarne/studia%20pierwszego%20stopnia/Logistyka%20transportu/6/Eksploatacja%20%C5%9Brodk%C3%B3w%20transportu%20i%20magazyn%20.pdf
- 23) <https://static.epodreczniki.pl/portal/f/res/Ri8sMyodSr6F4/1/1RsVnK6Af058mQkvDzx9T3p9QS1SxkvR/Poradnik.pdf>
- 24) https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/arkusze_2017/pisemna/au_04_2020_01_SG_kolor.pdf
- 25) https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/arkusze_2017/praktyczna/au_69_2020_01_01_SG.pdf
- 26) https://www.youtube.com/watch?v=KBpIO_2BF6g
- 27) <http://www.perfekt-szkolenia.pl/index.php?id=11>
- 28) <https://www.testy.egzaminzawodowy.info/kierowca-mechanik>
- 29) http://www.wzieu.pl/files/mat_dydladun/Podatnosc_transportowa_ladunkow.pdf
- 30) <http://smarkursyszkolenia.pl/szkolenia-transport-logistyka-adr>
- 31) http://refernet.ibe.edu.pl/images/Publikacje/Spotlight_on_VET_PL_2019_final.pdf
- 32) <https://autokult.pl/28178,jakie-sluzby-moga-kontrolowac-kierowcow>

33) <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/prawo-o-ruchu-drogowym-16798732>

6.2. Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

Pracownia do realizacji jednostki efektów kształcenia TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E powinna być wyposażona między innymi w:

- stanowisko komputerowe dla prowadzącego podłączone do sieci lokalnej z dostępem do internetu, z urządzeniem wielofunkcyjnym i z projektorem multimedialnym,
- stanowisko komputerowe (jedno stanowisko dla jednego słuchacza/uczestnika) podłączone do sieci lokalnej z dostępem do internetu, z pakietem programów biurowych, z oprogramowaniem wspomagającym wykonywanie przewozu drogowego osób i rzeczy oraz wspomagającym naukę przepisów ruchu drogowego,
- plansze, foliogramy, prezentacje, filmy dydaktyczne przedstawiające normy i standardy przewożonych ładunków, opakowania transportowe, przekroje środków transportu drogowego wzory znakowania opakowań ładunków i urządzeń transportu, zasady ładowania i przewozu towarów, wzory dokumentów przewozowych, normy transportowe, zestaw przepisów prawa dotyczących transportu drogowego osób i ładunków, filmy dydaktyczne przedstawiające obsługę podróźnych w środkach transportu drogowego, obsługę podróźnych w środkach transportu drogowego podczas sytuacji kryzysowych,
- urządzenia komunikacji przewodowej i bezprzewodowej, takie jak: telefon, faks, radiotelefon, CB-radio,
- urządzenie lokalizujące bazujące na elektronicznym systemie nawigacji satelitarnej – (jedną urządzenie w pracowni),
- zestaw pierwszej pomocy wraz z dokumentacją udzielania pomocy poszkodowanym i postępowania w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego.

7. Sposób i forma zaliczenia kursu

Sposobem zaliczenia w czasie trwania kursu jest przystąpienie i zdanie egzaminów wewnętrznych z części teoretycznej i praktycznej (np. opracowanie tras i sposobów transportu – realizacji usługi transportowej z wykorzystaniem właściwych narzędzi i pomocy).

Ostateczny sposób zaliczenia Kursu jest ustalany każdorazowo przez Organizatora kursu. Proponuje się, by egzaminy te były jak najbardziej zbliżone do egzaminów zewnętrznych, które uczestnik Kursu będzie mógł zdawać po zakończeniu całego kursu umiejętności zawodowych.

Część praktyczna egzaminu wewnętrznego może być przeprowadzana w formie zadania praktycznego i polegać na wykonaniu przez zdającego zadania egzaminacyjnego zawartego w arkuszu egzaminacyjnym na stanowisku egzaminacyjnym (adekwatnie jak egzaminu zewnętrznego). Część praktyczna egzaminu wewnętrznego (strukturalnie przypominająca egzamin zewnętrzny) może być przeprowadzana według modelu (formy):

- wk (wykonanie przy komputerze) – gdy rezultatem końcowym jest wyrób lub usługa, uzyskana z wykorzystaniem komputera,
- d (dokumentacja) – gdy jedynym rezultatem końcowym jest dokumentacja,
- dk (dokumentacja przy komputerze) – gdy jedynym rezultatem końcowym jest dokumentacja uzyskana z wykorzystaniem komputera.

Uczestnik Kursu musi uzyskać minimum zaliczeniowe z każdej jednostki efektów kształcenia. Progi zdawalności ustala Organizator programu kursu, muszą one być adekwatne do wymogów egzaminów zewnętrznych, prowadzonych przez upoważnione instytucje/ośrodki (w tym: Centralna Komisja Egzaminacyjna wskazująca progi zdawalności wymagane dla kwalifikacji TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E czy Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego uprawniony do przeprowadzania egzaminów na prawo jazdy kat. B, C).

8. Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu zajęć

Tabela 7. Weryfikacja programu nauczania KUZ pod kątem zgodności z przepisami prawa oświatowego

Lp.	Program kursu umiejętności zawodowych uwzględnia	Zawartość opracowanego programu zajęć (T/N)
1	Cele kształcenia (zadania zawodowe)	T
2	Efekty kształcenia	T
3	Kryteria weryfikacji	T
4	Warunki realizacji kształcenia w kwalifikacji (lub niezbędne do realizacji danej jednostki efektów)	T
5	Minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie lub jednostki efektów	T

Tabela 8. Weryfikacja programu KUZ pod kątem kompletności efektów kształcenia

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
TDR.02.4. Przygotowanie do kierowania pojazdami w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	Tematy zajęć
1) stosuje przepisy prawa dotyczące ruchu drogowego i kierujących pojazdami (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – określa rodzaje uprawnień do kierowania pojazdami – stosuje zasady ruchu drogowego w czasie kierowania pojazdem – interpretuje znaczenie nadawanych sygnałów drogowych – rozpoznaje znaki drogowe pionowe i poziome – stosuje się do oznakowania poziomego i pionowego dróg – przewiduje skutki zachowań innych uczestników ruchu drogowego – przestrzega zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym – omawia zasady odpowiedzialności za przestępstwa i wykroczenia w ruchu drogowym 	Stosowanie przepisów prawa dotyczących ruchu drogowego i kierujących pojazdami
2) prowadzi zespół pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – wykonuje manewry związane z jazdą precyzyjną i parkowaniem zespołu pojazdów – prowadzi bezpiecznie zespół pojazdów w ruchu drogowym, stosując zasady techniki jazdy odpowiednio do warunków: – ruchu drogowego – atmosferycznych natężenia ruchu – stosuje zasady jazdy defensywnej 	Prowadzenie zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje zasady optymalizacji zużycia paliwa – określa zagrożenia związane z ruchem drogowym – stosuje zasady postępowania w sytuacjach nadzwyczajnych 	
3) wykonuje czynności związane z obsługą i prowadzeniem zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – sprawdza stan techniczny podstawowych elementów pojazdu odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ruchu drogowego – określa czynności związane z obsługą i prowadzeniem zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E – sprawdza mechanizm sprzęgający (w tym przewody hamulcowe i elektryczne), elementy przyczepy istotne dla jej załadunku, sposób zabezpieczenia ładunku – sprzęga przyczepę z pojazdem silnikowym – rozprzega przyczepę z pojazdem silnikowym – zmienia biegi właściwie dla energooszczędnej jazdy – przestrzega zasad oraz techniki kierowania zespołem pojazdów – korzysta z momentu obrotowego silnika podczas hamowania – stosuje hamowanie silnikiem – oznakowuje zespół pojazdów ze względu na rodzaj przewożonego ładunku – wyjaśnia zasady prowadzenia zespołu pojazdów w różnych warunkach drogowych 	Wykonywanie czynności związanych z obsługą i prowadzeniem zespołów pojazdów w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii C+E
4) wykonuje czynności kontrolno-obslugowe zespołu pojazdów (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – przeprowadza obsługę codzienną zespołu pojazdów – przeprowadza obsługę sezonową zespołu pojazdów – wykonuje obsługę techniczną zespołu pojazdów – przeprowadza obsługę konserwacyjną zespołu pojazdów – stosuje kryteria eksploatacji zespołu pojazdów – wykonuje czynności obsługowe zespołu pojazdów po zakończeniu jazdy 	Wykonywanie czynności kontrolno-obslugowych zespołu pojazdów